

Plynárenství prochází složitým obdobím, ale jeho potenciál je do budoucna nenahraditelný

- Podzimní plynárenská konference potvrdila význam plynů pro energetiku v krátkodobém i dlouhodobém horizontu
- Účastníci se shodli na nutnosti diverzifikace dodávek, investic do infrastruktury a podpoře rozvoje obnovitelných plynů

Praha 17. října 2022 – Současná energetická krize utlumuje zájem o plyn bez ohledu na skutečnost, že se bez tohoto paliva ani v budoucnu neobejdeme. V souvislosti se „zelenými“ evropskými cíli je zapotřebí více rozvíjet zejména potenciál obnovitelných plynů, jako je biometan nebo vodík. Pro přípravu na nadcházející topnou sezonu plynárenství udělalo maximum. To jsou hlavní závěry letošní Podzimní plynárenské konference, kterou ve dnech 3. a 4. října 2022 uspořádal již tradičně Český plynárenský svaz (ČPS).

Úvodní slovo patřilo Martinu Slabému, předsedovi Rady ČPS a předsedovi představenstva Pražské plynárenské Distribuce, jehož vystřídal Lukáš Pokrupa, výkonný ředitel společnosti MND Energie, která byla generálním partnerem Podzimní plynárenské konference. Oba zdůraznili, že i navzdory aktuálnímu dění je zásadní vést diskuzi o směřování energetiky včetně využití plynů v budoucím energetickém mixu.

„Evropské státy, průmysl, občané i samo plynárenství zažívají obtížné období. Krize nás zasáhla v nejcitlivější fázi transformace a toto načasování jistě nebylo náhodné. Zastřešující téma letošní konference proto nemohlo být jiné než ‚Plynárenství v kontextu doby‘. Dění v energetice je totiž v posledních měsících natolik dramatické a s tak velkým dopadem na celou společnost, že je o to více zapotřebí o energetice hovořit, hledat vhodná řešení a spolupracovat na její stabilizaci,“ informoval M. Slabý. Zásadní jsou podle něj zejména otázky diverzifikace zdrojů, zajištění soběstačnosti a investic. Opouštět by se neměla ani témata spojená s udržitelností a dekarbonizací.

Pro řešení krátkodobých problémů nelze upustit od dlouhodobých výzev. A naopak

První blok konference byl zaměřen na vývoj evropské energetické politiky. Všichni diskutující se shodli na důležitosti snižování závislosti na ruském plynu a diverzifikaci zdrojů, které vnímají jako největší výzvy současnosti. Za zásadní rovněž označili urychlení přechodu na čistou energii a hydrogenizaci evropského plynárenství a průmyslu.

Boyana Achovski, generální tajemnice organizace Gas Infrastructure Europe (GIE), upozornila na složitou situaci především ve východní Evropě, která byla historicky nejvíce závislá na ruském plynu. Zdůraznila proto potřebu zaměřit se na výstavbu LNG terminálů, posílit domácí těžbu zemního plynu a ve středně a dlouhodobé perspektivě také investovat do budování vodíkové infrastruktury.

Také podle Liama Nolana, prezidenta mezinárodního sdružení MARCOGAZ, je důležitý přechod k čistým energiím. *„Zrychlení energetické transpozice a masivní investice do obnovitelné energie však nemohou nabídnout okamžité řešení krize,“* zdůraznil. Vhodnou cestu, jak přečkat zimu, vidí ve snížení spotřeby energií prostřednictvím úspor. *„Nemůžeme mluvit o dlouhodobých perspektivách bez zajištění bezpečnosti dodávek v krátkodobém horizontu,“* upozornil Piotr Kuś, generální ředitel Evropské sítě provozovatelů přepravních soustav (ENTSOG).

Česká plynárenská infrastruktura se na zimu pečlivě připravovala

Na bezpečnost a spolehlivost dodávek zemního plynu se zaměřil odpolední blok konference. *„Pro posílení bezpečnosti a spolehlivosti dodávek je zapotřebí získat nové importní kapacity v EU, diverzifikovat zdroje plynu a posílit infrastrukturu pro zajištění přepravy plynu do regionu a ČR. My jako NET4GAS jsme z pohledu naší soustavy připraveni. Plyn můžeme přepravovat bez problémů libovolným směrem. Počítáme s tím, že většina plynu pro Českou republiku a země střední a východní Evropy k nám bude dodávána přes Německo,“* řekl Radek Benčík, výkonný ředitel pro provoz NET4GAS. Jako jedno z dlouhodobých řešení současné krize vidí v urychleném přechodu na nízkoemisní hospodářství EU, z čehož plynou nové výzvy pro přepravní plynárenskou infrastrukturu.

Jan Zaplatílek, ředitel odboru plynárenství a kapalných paliv Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), potvrdil vnímání novely vyhlášky 344 o stavu nouze v plynárenství jako důležitého nástroje pro zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu i v případě jeho nedostatku. Ministerstvo podle něj aktuálně zpracovává připomínky v rámci mezirezortního řízení a následně se bude snažit o její urychlené schválení.

Roli zásobníků plynu pro zajištění bezpečnosti dodávek pak zdůraznil Lubor Veleba, jednatel RWE Gas Storage CZ. *„Stát v oblasti využití zásobníků učinil několik proaktivních kroků s pozitivním efektem. Rozhodl se motivovat obchodníky, aby využili rezervované kapacity v zásobnících. Stejně tak se rozhodl odebírat kapacitu těm, kteří ji k určitým datům dostatečně nevyužívali. My jako RWE Gas Storage CZ máme aktuálně uložených 27 TWh, což představuje 96 % naší kapacity. Na zimu jsme připraveni,“* zdůraznil L. Veleba.

Obchod prochází šokem, pomohla opatření související s využitím kapacit zásobníků

Závěr prvního dne konference byl ve znamení kulatého stolu na téma obchod s plynem. Martin Pich, ředitel divize MND Trading, konkrétně popsal zřejmě nejvýraznější změnu v obchodování současnosti, a sice „zamrznutí“ bilaterálních vztahů a přeorientování se primárně na obchod na burze. Zbyněk Pokorný, obchodní ředitel RWE Gas Storage CZ, uvedl, že jako nejdůležitější novou legislativu považuje nařízení EU o povinné naplněnosti zásobníků před zimou. Upozornil také, že si Česká republika poprvé v historii zajistila státní rezervy zemního plynu. *„Dalším zásadním opatřením byla aukce na zajištění uskladnění plynu a omezení dispozice uskladněného plynu. My jsme zorganizovali 14 těchto aukcí a podařilo se nám zajistit 5 TWh plynu,“* doplnil Z. Pokorný.

Jiří Mlynář, vedoucí nákupu energie E.ON Energie, pak nabídnul pohled dodavatele koncovým zákazníkům, jednoho ze tří dodavatelů poslední instance. *„Obchodníci po růstu cen čelí*

obrovským kreditním expozicím. Nalezení protistrany je složité. Vysoké kreditní a likviditní riziko zásadně omezilo trh a vnímáme to všichni. Jestliže jsme dnes na jedenáctinásobně vyšších cenách plynu, mezidenní pohyby cen za stejné období vzrostly i stonásobně. Trh je pro obchodníky v současnosti výrazně rizikovější, což cítí a pocítí i zákazníci. V důsledku velkých rizik je omezená nabídka produktů s pevnou fixací. Nárůst cen není o inflaci, ale je v jednotkách násobků,” vysvětlil J. Mlynář.

Zemní plyn je do budoucna nenahraditelný

Druhý den konference opět nabídl tři tematické bloky. V prvním se diskutující zaměřili na téma plynu jako paliva pro budoucnost českých domácností nejen pro rok 2023. *„Zemní plyn je do budoucna nenahraditelný. Je a nadále i zůstane nejvýhodnějším zdrojem pro většinu způsobů vytápění. Jeho spotřeba poroste i při vyšší elektrifikaci Evropy,”* uvedl Martin Pacovský, předseda představenstva Pražské plynárenské. Podle něj jsou, a i nadále budou, jeho zásoby i těžba ve světě dostatečné.

Zásadním problémem současnosti je, že se potýkáme s výpadkem dominantního dodavatele plynu do EU. Z Ruska totiž nyní proudí do Evropy zhruba desetina původního objemu, což je asi 5 % spotřeby. Alternativy podle M. Pacovského nicméně existují. *„Výstavba terminálů tažená Německem sníží už během letošní topné sezony závislost na ruském plynu zhruba o třetinu. Navíc průchodnost plynárenské soustavy od západu k východu se zlepšuje,”* připomněl s tím, že zásobníky plynu v EU jsou naplněny na téměř 90 % a tato zásoba by měla pokrýt zhruba čtvrtinu roční spotřeby plynu v EU.

Snížení spotřeby o 15 % umožní zmírnění závislosti na ruském plynu o třetinu. Jednotlivé evropské země už v této souvislosti nastavují vlastní úsporná opatření. Krátký exkurz se týkal i tématu, kdy se vyplatí výměna plynového kotle za tepelné čerpadlo. S tím souvisí také otázka, zda bude dostatek elektřiny pro tepelná čerpadla. Například výroba v Německu je závislá na plynových elektrárnách, takže pokud krátkodobě nebude dostatek plynu, nebude ani dostatek elektřiny.

Luděk Horn, ředitel útvaru Trading z ČEZ, připomněl zajištění kapacit pro Česko na LNG terminálu v nizozemském Eemshavenu a nezpochybnitelné výhody zemního plynu do budoucna. Lukáš Pokrupa, výkonný ředitel MND Energie, upozornil, že elektřina je oproti plynu stále dražší dvoj- až trojnásobně. A to hraje ve prospěch využití plynových kotlů v domácnostech. *„V Česku se snažíme těžit plyn na maximum. Prostor pro těžbu může být ještě na Ukrajině,”* uvedl L. Pokrupa.

Vodík nabízí řešení budoucích potřeb. Zásadní je komplexní postup pro jeho rozvoj v ČR

Druhý blok se věnoval tématu vodíku. Thomas Merker, jednatel GasNet, uvedl, že pokud jde o primární zdroje v ČR, převažují fosilní paliva a energetické technologie jsou často na hranici své životnosti. Podle něj je nahrazení plynu nebo uhlí obnovitelnými zdroji energie v tuzemských podmínkách nereálné. *„Před námi stojí obrovská výzva. Musíme během dalších 20 až 40 let nahradit téměř polovinu současných primárních zdrojů energie. Vodík přitom jednoznačně představuje jeden z klíčových nástrojů pro pokrytí budoucích energetických potřeb a plnění environmentálních cílů,”* je přesvědčen T. Merker.

Překážkou většího využívání vodíku je v současné době jeho nákladná výroba. Podle T. Merkera dojde k poklesu výrobních nákladů společně s poklesem cen u výrobních technologiích i cen OZE (také díky využívání přebytků elektřiny z větrných elektráren nebo fotovoltaik v elektrolyzérech). Nejlépe podle něj vychází výroba zeleného vodíku ve vybraných lokalitách mimo ČR, kde jsou klimatické podmínky výrazně lepší – například fotovoltaika ve Španělsku nebo větrníky v Severním moři.

Podle T. Merkera bychom měli s implementací vodíku u nás začít okamžitě, přestože projekty budou na začátku menší, a vedle toho hledat cesty, jak spustit projekty velké. Vybudování vodíkového hospodářství jako nového průmyslového segmentu je navíc obrovská šance pro české technologické firmy.

Potřebu koncepčního postupu pro zajištění dostatku energie do budoucna právě ve spojitosti s vodíkem zmínila Veronika Vohlídková, zastupující výkonná ředitelka ČPS. Jak připomněla, v Česku jsme s vodíkem sice už začali, nicméně Evropa pokročila podstatně dál.

Podle Aleše Doucka, předsedy představenstva České vodíkové technologické platformy, Česko vodíkové technologie potřebuje, a je proto zapotřebí jejich jednoznačná podpora ze strany státu, stejně jako nastavení příslušné legislativy v EU. *„Každý projekt má svůj životní cyklus. Pokud máme naplnit cíle národní vodíkové strategie, je zapotřebí začít co nejdřív,“* zdůraznil. Na význam vodíku upozornil i Petr Mervart, zmocněnec ministra pro vodíkové technologie na MPO. Za vstupní bránu k vodíkovým technologiím považuje konkrétně sektor dopravy.

Biometan má v Česku široký potenciál využití. Chybí intenzivnější státní podpora

Závěr konference patřil využití biometanu jako klíčového domácího zdroje. *„Verbálně jsme už u zeleného vodíku, ale reálně u fosilního plynu. Potenciál biometanu je na dosah, ale chybí vhodné podmínky pro rozvoj trhu,“* nechal se slyšet Martin Schwarz, jednatel EBW Solution. Jak připomněl, výstavba nové bioplynové stanice trvá v ideálním případě tři roky, její konverze pak minimálně dva roky. Česká národní strategie týkající se využívání biometanu je podle něj značně nejasná a nekonkrétní a za EU evidentně zaostáváme. *„Bylo by nanejvýš vhodné co nejrychleji definovat aktuální stav biometanu v národním kontextu, porozumět ekonomickým, sociálním a environmentálním přínosům a rizikům a rovněž realizovat činnost pro nastartování trhu,“* míní M. Schwarz s tím, že z biometanu mohou profitovat domácnosti, průmysl, teplárny i dodavatelé paliv.

Také další diskutující, jako Adam Moravec, vedoucí sekce bioplyn z CZ Biom – Českého sdružení pro biomasu, Filip Dostál, Head of Business Development v GasNet, nebo Kristián Titka, ředitel odboru POZE v Energetickém regulačním úřadu, se shodli na tom, že ačkoli bioplyn má v Česku značný potenciál, jednoznačně mu chybí větší a komplexnější podpora ze strany státu.

Součástí programu Podzimní plynárenské konference bylo rovněž tradiční předávání cen časopisu PLYN, který ČPS vydává jako čtvrtletník.

Záznam z dvoudenní ON-LINE konference je k dispozici na [YouTube kanálu ČPS](#).

TISKOVÁ INFORMACE

Kontakt:

Garik Hammer
DDeM, s. r. o.
120 00 Praha 2, Palská 10

tel.: +420 739 004 799

tel.: +420 222 250 300

e-mail: ghammer@ddem.cz

Český plynárenský svaz (ČPS) je nezávislé sdružení firem a odborníků působících v plynárenství a souvisejících oborech. ČPS navázal v roce 1992 na bohatou činnost svých předchůdců, kteří v tehdejší Československu založili již v roce 1919 Československý plynárenský a vodárenský svaz a byli spoluzakladateli Mezinárodní plynárenské unie (IGU) v roce 1931. ČPS v současné době sdružuje více než 200 odborných sdružení a firem působících v plynárenství, přes 260 individuálních členů, ve velké většině špičkových plynárenských odborníků, a přes 60 čestných členů.